

TAL OM
DE DANSKE
UNIVERSITETER
december 2015

Indhold

Forord	3
Uddannelse	4
Forskning	10
Arbejdsmarkedet	15
Studiemobilitet og internationalisering	19
Økonomi og personale	22

Udgivet af:
 Danske Universiteter
 Fiolstræde 44, 1. th.
 1171 København K
www.dkuni.dk

Oplag: 1.000
 Redaktion: Peter Dalby Larsen
 ISBN: 978-87-90470-62-3
 December 2015
 Forside og bagside:
 Jan Oksbøl Callesen

Denne publikation kan ved tydelig kildeangivelse frit kopieres.

Forord

Kære læser

Dette er den tiende udgave – og dermed en jubilæumsudgave - af ”Tal om de danske universiteter”. Den årlige publikation har medvirket til at formidle og illustrere aktuelle tendenser inden for uddannelse, forskning, beskæftigelse, studiemobilitet og universiteterne som institutioner, og i år er ingen undtagelse.

Publikationen samler tal fra flere forskellige kilder. For eksempel fra Danske Universiteters eget statistiske beredskab, fra OECD, fra Akademikerne og fra Uddannelses- og Forskningsministeriet. Med dette udvalg af det omfattende, statistiske materiale, der findes på området, ønsker vi at give et indblik i universiteternes ressourcer, vilkår og resultater anno 2015.

Vi ser jævnlig og grundig dokumentation om universitetssektoren som en del af den åbenhed, der giver grundlag for en god dialog med omverdenen.

Siden første udgivelse har ambitionen med denne årlige publikation været at introducere læserne til sektoren, vække nysgerrighed og lægge data og tal frem i et overskueligt og forståeligt format.

Vi håber naturligvis, at læserne synes, det er lykkedes også med denne jubilæumsudgave. Men Danske Universiteter og dets sekretariat står som altid til rådighed, hvis læsningen skulle give anledning til spørgsmål eller behov for uddybende bemærkninger.

Anders Bjarklev
 Formand for Rektorkollegiet

Uddannelse

Bacheloroptag

Universiteterne optog i 2015 i alt 31.704 studerende i første runde af den koordinerede tilmelding. Dette er et udtryk for, at universiteterne samlet set har haft et stabilt optag gennem de sidste tre år, men det dækker også over en række bevægelser imellem universiteternes uddannelser.

Der blev optaget 111 færre på universiteternes bacheloruddannelser, men 190 flere på universiteternes diplomingeniøruddannelser. I alt blev der optaget 28.708 studerende på bacheloruddannelserne og 2.996 på universiteternes professionsbacheloruddannelser.¹

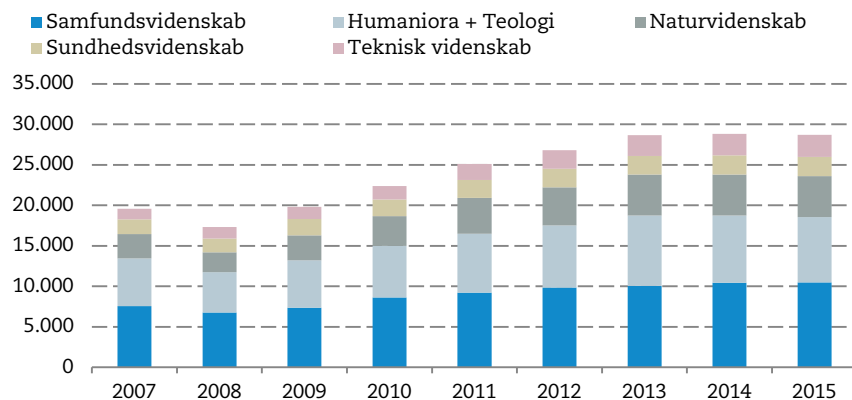
Hvad angår bacheloruddannelserne har tendensen været et stigende optag på det tekniske område (ingeniørvidenskab) og et fald inden for humaniora. Begge tendenser ligger i forlængelse af udviklingen fra året før. Således er

optaget på humaniora faldet med 657 studerende siden 2013, svarende til 7,5%, mens optaget på de tekniske uddannelser er steget med 173 studerende, svarende til 6,7% over samme periode.

Tendensen er generelt, at naturvidenskab og det tekniske område fylder mere. I 2006 udgjorde de to fagområder tilsammen 20,2% af de optagne, mens de i 2015 udgør 27,1%. Samfundsvidenskab står dog stadig for den største andel af optaget med 36,5% i 2015.

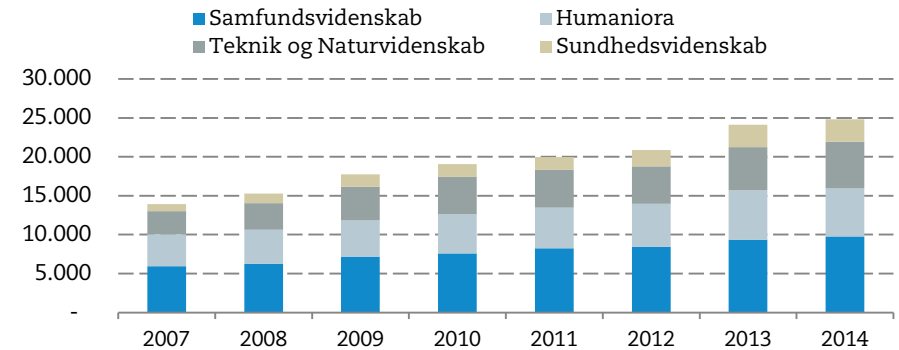
Ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet fik 4.592 kvalificerede ansøgere afvist deres ansøgning om optagelse på en af universiteternes bacheloruddannelser. Dette er en markant stigning i forhold til 2014, hvor 3.898 kvalificerede ansøgere blev afvist. Stigningen har især været tydelig i antallet af afviste til de samfundsvidenskabelige bache-

Fig. 1. 30. juli-optag på universiteternes bacheloruddannelser, 2007-2015

Kilde: Den Koordinerede Tilmelding (ekskl. universiteternes professionsbacheloruddannelser)

Fig. 2. Optagne på universiteternes kandidatuddannelser, 2007-2014

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

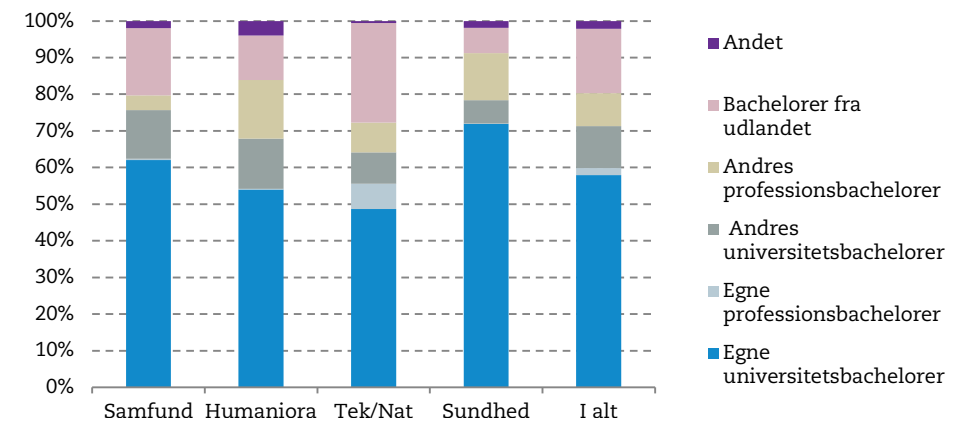
loruddannelser, hvor over 400 flere blev afvist i 2015 end i 2014.

Kandidatoptag

I forlængelse af et øget optag på bacheloruddannelserne er optaget på kandidatuddannelserne steget tilsvarende med

ca. 3-4 års forskydning. I 2014 blev der optaget 24.834 studerende på universiteternes kandidatuddannelser, hvilket er en mindre stigning i forhold til 2013. De enkelte hovedområders andel af kandidatoptaget afspejler generelt set bacheloroptaget.²

Fig. 3. Rekruttering til universiteternes kandidatuddannelser, 2014

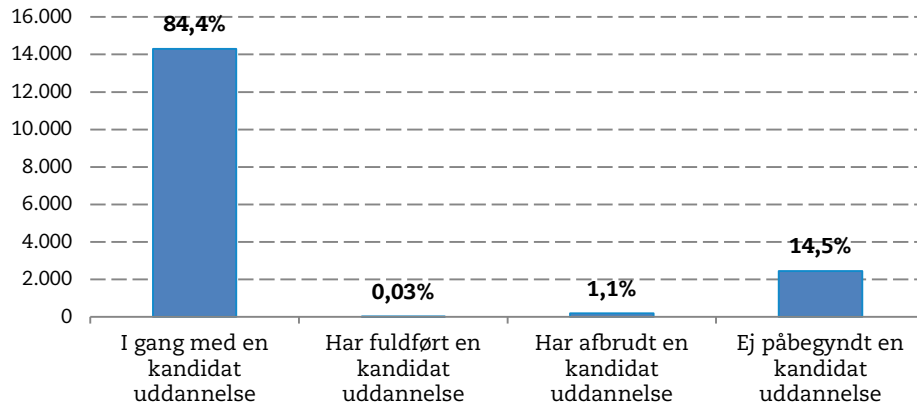

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

¹ Udover universiteterne udbyder en række kunstneriske institutioner bacheloruddannelser. Disse optog i 2015 553 studerende.

² Bemærk at stigningen i kandidatoptaget på sundhedsvidenskabelige uddannelser i 2014 til en vis grad skyldes omstruktureringer på Københavns Universitet, hvor en række uddannelser er blevet lagt ind under det sundhedsvidenskabelige fakultet i stedet for det naturvidenskabelige.

Fig. 4. Universitetsbachelorernes overgang til kandidatuddannelse, dimittendårgang 2014

Kilde: Danmarks Statistik

I 2013 besluttede universiteterne at opgøre uddannelsesbaggrunden for de optagne på kandidatuddannelserne for at imødekommer den stigende interesse for mobilitet i uddannelsessystemet og for at belyse overgangsmønstrene mellem bachelor- og kandidatuddannelserne.

I 2014 kom 42% af de optagne på kandidatuddannelserne med en bachelor eller professionsbachelor fra en anden institution end den, de startede en kandidatuddannelse på. Ca. 11% af de optagne på kandidatuddannelserne har en baggrund fra en professionsbacheloruddannelse – især på humaniora og teknik- og naturvidenskab har mange den baggrund.

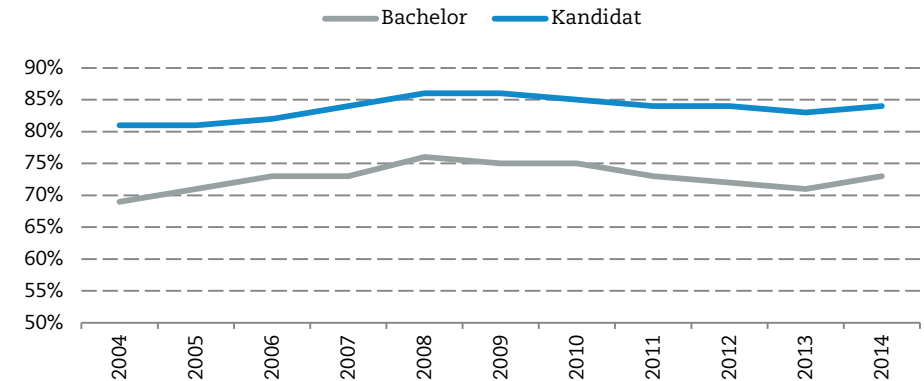
Langt de fleste akademiske bachelorer fortsætter på en kandidatuddannelse. 84,4% af de studerende, der fuldførte deres bachelorgrad i studieåret 2013-14, var i gang med en kandidatuddannelse i 2014, mens godt én procent er

påbegyndt en kandidatuddannelse og er stoppet igen.

Den høje overgang kan hænge sammen med, at der i mange sektorer ikke er tradition for at ansætte bachelorer på det danske arbejdsmarked.

I forhold til uddannelsernes forløb er gennemførelsesprocenter en vigtig faktor for at vurdere uddannelsernes evne til at fastholde de studerende igennem et helt forløb. Både bachelor- og kandidatuddannelser har pæne gennemførelsesprocenter – generelt svagt stigende siden 2003. Tendensen var dog svagt faldende i en årrække efter 2008. Dette er formodentlig begrundet i finanskrisen og den deraf afledte vanskelige beskæftigelsessituation for dimittender. Det skal i øvrigt bemærkes, at studerende der ikke gennemfører deres bachelor eller kandidatuddannelse, kan være studieskifttere, som senere gennemfører en anden videregående uddannelse.

Fig. 5. Gennemførelsesprocenter på universiteternes bachelor- og kandidatuddannelser, 2004-2014

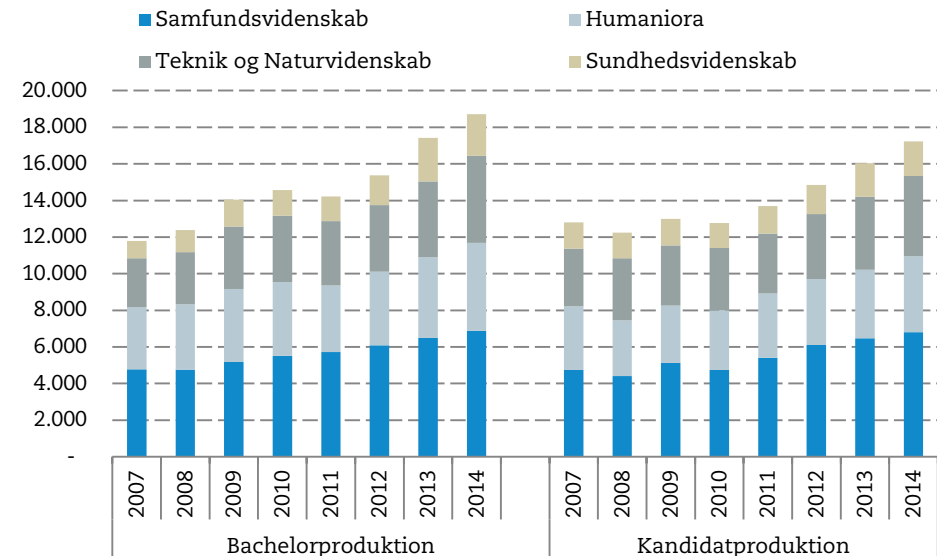

Kilde: Undervisningsministeriets databank (akademiske bacheloruddannelser og delte kandidatuddannelser).

Der har været en stigning i antallet af færdiguddannede bachelorer og kandidater som følge af, at optaget generelt

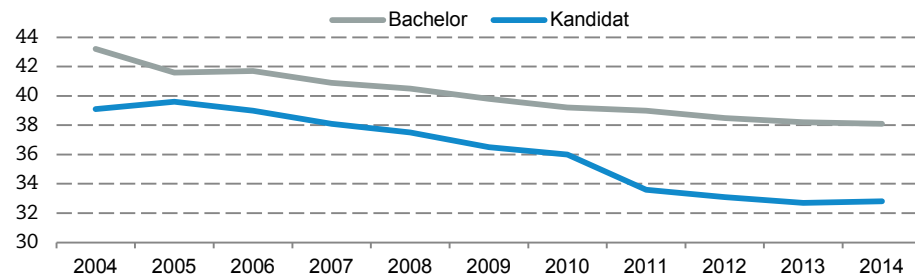
er vokset og at gennemførelsesprocenterne har været stabile. Dog betød et fald i optaget i 2008 et fald i bachelor-

Fig. 6. Bachelor- og kandidatproduktion fordelt på hovedområder, 2007-2014

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

Fig. 7. Gennemsnitlig studietid (mdr.) for bachelor- og kandidatdimittender, 2004-2014

Kilde: Undervisningsministeriets databank (akademiske bacheloruddannelser og delte kandidatuddannelser).

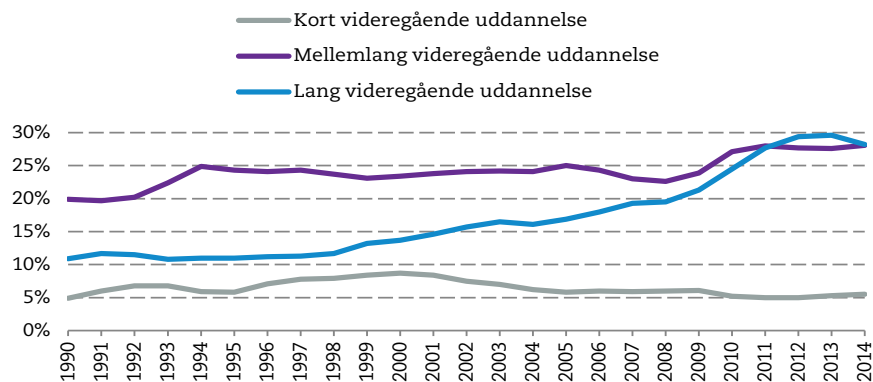
produktionen 3-4 år senere, men siden er antallet af dimittender steget.

I 2014 blev der uddannet 17.212 bachelorer og 17.236 kandidater fra de danske universiteter. Fordelingen af dimittenderne har været stabil over en årrække. I 2014 kom ca. 36,5% af kandidaterne fra naturvidenskabelige, tekniske eller sundhedsvidenskabelige uddannelser.

Hvad angår gennemførelsestid efterspørges det fra flere sider, at studerende bli-

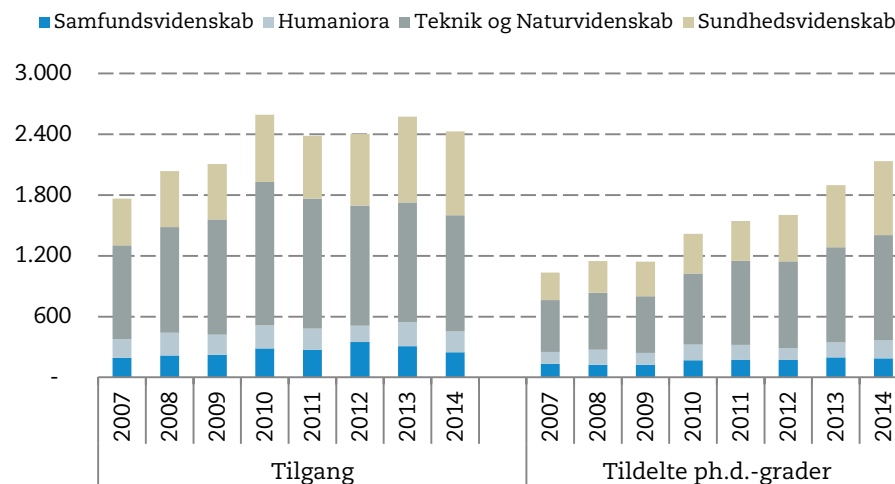
ver hurtigere færdige. Det har bl.a. ført til tiltag som ændringer i SU-systemet og en studiefremdriftsreform. Tallene viser, at der i mange år har været en tendens til, at færdiggørelsestiderne er faldet. Siden 2003 er gennemførelsestiden for bachelorer således faldet med ca. 4 måneder og for kandidater ca. 6 måneder, og dette er vel og mærke inden de nyere politiske tiltag for alvor har kunnet have en effekt.

Fig. 8. Forventet uddannelsesniveau 25 år efter 9. klasse, pct. af årgang 1990-2014

Kilde: Profilmodellen, Undervisningsministeriets databank

Fig. 9. Tilgang og tildelte ph.d.-grader fordelt på hovedområder, 2007-2014

Indtil 2015 var det en politisk målsætning, at 25% af en ungdomsårgang skulle have en lang, videregående uddannelse og samlet set 60% af en ungdomsårgang en videregående uddannelse. Denne politiske målsætningen kan aflæses i udviklingen over mange år. Profilmodellen anvendes til at vurdere den aktuelle uddannelsesadfærd. Den sidste kørsel viser, at 62% af en ungdomsårgang forventes at få en videregående uddannelse, og 28% af en ungdomsårgang en lang videregående uddannelse – et fald på knap 2 procentpoints i forhold til 2013.

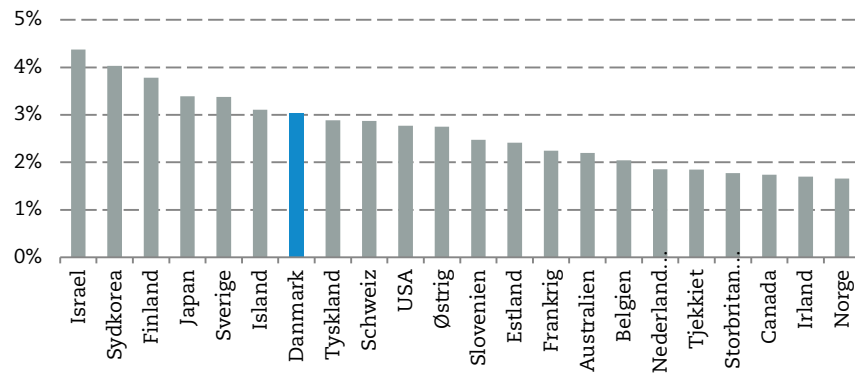
De sidste otte år har vist en markant stigning i tilgangen til ph.d.-uddannelserne. Det skyldes især Globaliseringsaftalen fra 2006, hvor det blev aftalt stort set at fordoble tilgangen til ph.d.-uddannelsen til et årligt optag på ca. 2.400 i 2010. Den målsætning blev indfriet. Tilgangen har været stabil siden 2010.

Antallet tildelte ph.d.-grader steg endnu engang i 2014 til 2.136 – dette afspejler optaget til ph.d.-uddannelserne 3-4 år tidligere, altså i 2010-11, hvor optaget toppede. På den baggrund kan det forventes, at udviklingen nu flader ud, og at stigningen enten stopper i 2015 eller aftager markant.

I modsætning til bachelor- og kandidatuddannelserne, hvor samfundsvidenskab er det dominerende hovedområde, så er teknik og naturvidenskab det største område inden for ph.d.-uddannelser. Cirka halvdelen af alle tildelte ph.d.-grader i 2014 lå inden for dette hovedområde. Hvis man lægger sundhedsvidenskab oven i, så stod de traditionelt "våde" områder samlet set for 83% af de tildelte ph.d.-grader i 2014, mens samfundsvidenskab og humaniora til sammen stod for de sidste 17%.

Forskning

Fig. 10. Forskningsinvesteringer i pct. af BNP, 2011 eller senest tilgængelige år

Kilde: Forskningsbarometer 2013 (figuren inkluderer lande, der investerer mere end 1,5% af BNP i forskning og udvikling)

I 2006 blev der indgået en politisk aftale om at øge de offentlige investeringer i forskning til mindst 1% af BNP. Aftalen hang sammen med en fælles europæisk målsætning om, at landene i EU i 2010 skulle investere mindst 3% af BNP i forskning og udvikling, heraf en tredjedel via offentlige investeringer.

Målsætningen har haft stor betydning for udviklingen over de seneste år. Den har ført til, at Danmark er blevet det EU-land, som p.t. investerer tredjemest i forskning i pct. af BNP. Som det ses af figuren, er det ikke kun inden for EU, at Danmark har ligget godt – også i sammenligning med de øvrige OECD-lande har Danmark rangeret højt i forhold til investeringer i forskning.

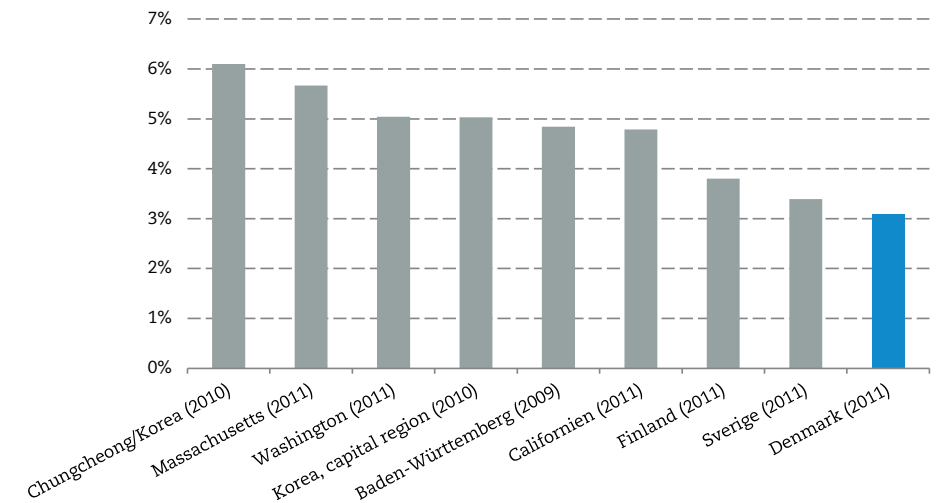
Det skal dog bemærkes, at der i efteråret 2015 er udmeldt en beskæring af den offentlige forskningsfinansiering

på 1,4 mia i 2016. Som udgangspunkt kan man dermed ikke forvente samme placering fremover.

Af figur 11 fremgår det imidlertid, at de danske forskningsinvesteringer halter et stykke efter de førende forskningsregioner. Sammenligner vi Danmark med forskningstunge regioner i USA, Tyskland og Asien i stedet for lande, ses der nemlig en kløft i forhold til forskningsinvesteringerne. Disse regioner er på størrelse med- eller større end Danmark, og hvis Danmark skal være godt placeret i det globale videnskapsløb må vi følge disse regioners niveau af investeringer i forskning.

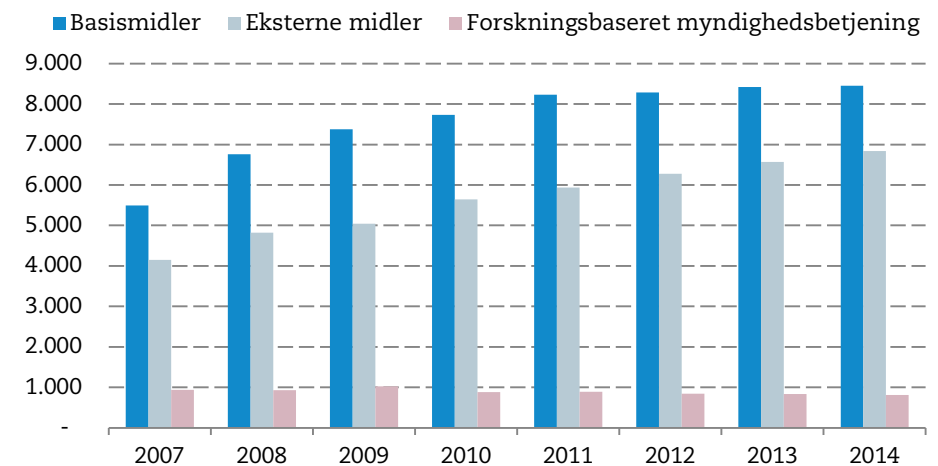
Hvis vi alene ser på de danske universiteter, beløber forskningsindtægterne sig til ca. 16,1 mia. kroner i 2014. 42% af indtægterne til forskning i 2014 var eksterne midler til forskning – det vil

Fig. 11. Udvalgte regioners investeringer i forskning og udvikling som pct. af BNP, senest tilgængelige år

Kilde: OECD Stat

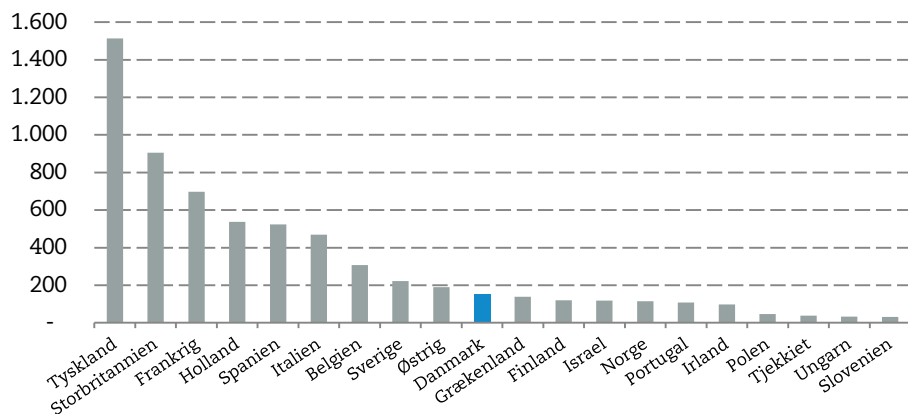
Fig. 12. Udvikling i universiteternes forskningsindtægter, opgjort i mio. kr., 2007-2014

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab. -Indtægterne til forskningsbaseret myndighedsbetjening opgøres i nøgletal A.2.1.B og A.4

Fig. 13. Tilskud fra Horizon 2020 (mio. euro alt), 2015

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen

sige forskningsmidler hentet fra danske forskningsråd, danske virksomheder eller EU's forskningsprogrammer.

Generelt er de danske forskere gode til at hente midler hjem fra EU's forskningsprogrammer. Fra 2014 erstattede programmet Horizon 2020 det hidtidige 7. rammeprogram. Danmark var i 2015 nummer ti på listen over lande, som tiltræk størst tilskud fra Horizon 2020-programmet og lå nr. to på listen over lande, der modtager fleste penge fra Horizon 2020 per indbygger. I alt har Danmark tiltrukket 152 mio. euro i 2015 fra Horizon 2020. Horizon 2020 kommer til at uddele i alt 592 mia. kroner over årene 2014-2020

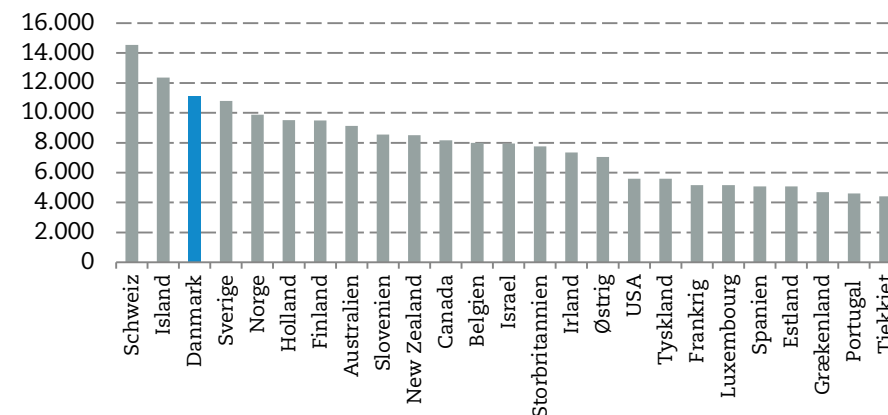
Styrelsen for Forskning og Innovation udarbejder et forskningsbarometer, hvor antallet af publikationer og citationer bliver sammenlignet på tværs af lande. Opgørelsen viser, at danske forskere står stærkt, både hvad angår

antallet af publikationer per indbygger og antallet af citationer per publikation. I 2013 lå Danmark nummer tre ud af OECD- og BRIK-landene. I 2008-12 skrev danske forskere i alt 62.177 publikationer, svarende til over 11.000 per million indbyggere – det tal blev kun overgået af Schweiz og Island.

Derudover bliver publikationerne som nævnt meget ofte citeret. I 2008-12 blev publikationerne citeret 8,42 gange per publikation, hvilket bringer Danmark ind på en tredjeplads, hvis man måler på antallet af citationer per publikation. Kort sagt: Forskerne producerer et stort antal publikationer og disse bliver i høj grad brugt af andre forskere.

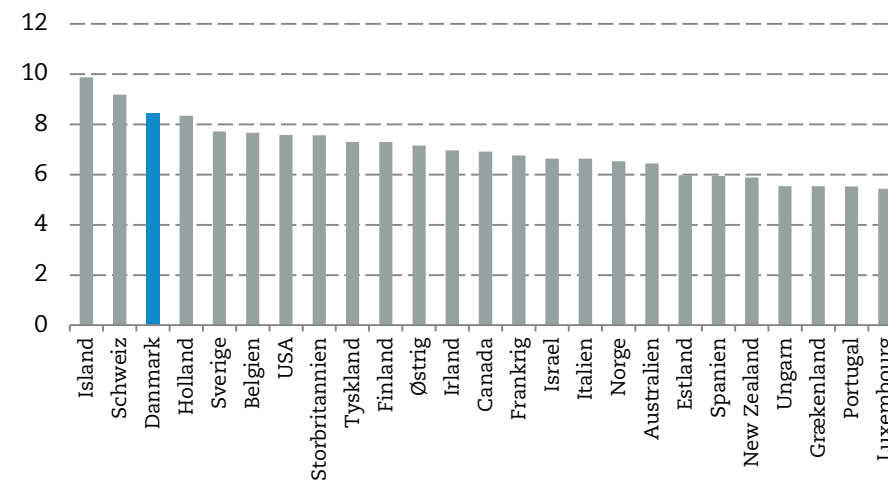
Forskningssamarbejde med eksterne partnere er et vigtigt aspekt ved forskningsaktiviteterne. I 2014 indgik universiteterne 3001 forskningssamarbejdsaftaler i alt, heraf 56% med private virksomheder.

Fig. 14. Antal videnskabelige publikationer pr. mio indbyggere, top 25 af OECD- og BRIK-lande, 2008-2012

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Forskningsbarometer 2013

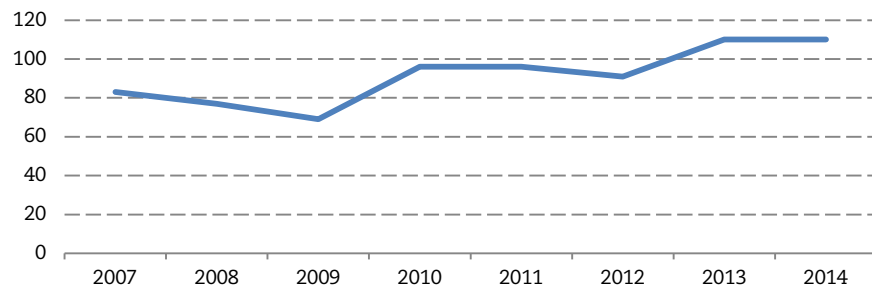
Fig. 15. Antal citationer pr. videnskabelig publikation, top 25 af OECD- og BRIK-lande, 2008-2012

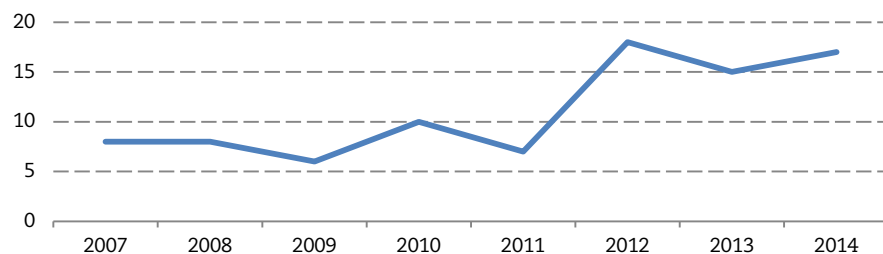
Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Forskningsbarometer 2013

Et andet element i samarbejdet med erhvervslivet er kommercialiseringen af forskningsresultater. Den årlige kommercialiseringsstatistik fra Uddannelses- og Forskningsministeriet måler udviklingen i offentlige forskningsinstitutioners indsats og resultater i forhold til teknologioverførsel. Den illustrerer dermed universiteternes evne til at understøtte nyttiggørelsen af institutionernes forskningsresultater. Derudover afspejler statistikken, at forskerne får adgang til viden om praksis og problemstillinger i et samarbejde med potentielle aftagere til en opfindelse. Over de seneste år er antallet af licens-, salgs og optionsaftaler steget markant – og 110 aftaler i både 2013 og 2014 er et foreløbigt højdepunkt.

Fig. 17. Antal licens-, salgs- og optionsaftaler, 2007-2014

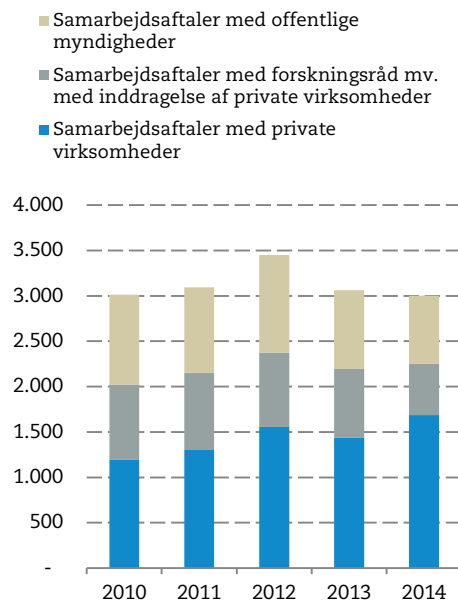

Fig. 18. Antal spin-out virksomheder, 2007-2014

Kilde figur 16, 17 og 18: Kommercialiseringsstatistikken

Fig. 16. Universiteternes forsknings-samarbejdsaftaler, 2010-2014

Arbejdsmarkedet

Arbejdsmarkedet har de sidste mange år været præget af lavkonjunktur. Det gælder også arbejdsmarkedet for højtuddannede.

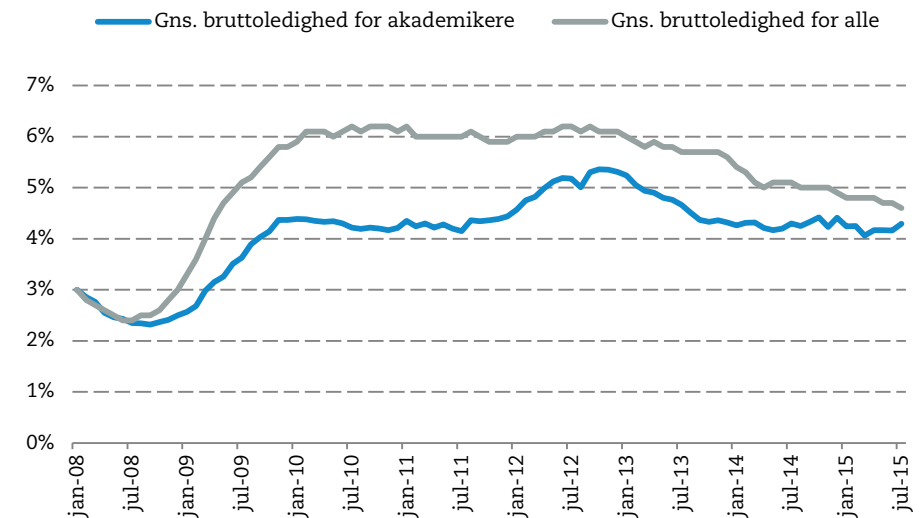
Men på trods af at arbejdsløsheden steg i kølvandet på krisens start i 2008-09, er den gennemsnitlige bruttoledighed for akademikere stadig et stykke under den samlede gennemsnitlige bruttoledighed. Så selvom alle er ramt, så har akademikerne klaret sig bedre end andre grupper.

Internationale sammenligninger viser, at højtuddannede er bedre stillet på arbejdsmarkedet i krisetider. Figur 20

viser, at det for alle lande gælder, at personer med en lang eller mellemlang videregående uddannelse har markant bedre mulighed for at finde beskæftigelse end tilsvarende personer med en kortere eller ingen videregående uddannelse. Internationalt er der altså tale om samme tendens, uanset hvordan uddannelsessystemet i øvrigt er indrettet.

I Danmark er der en stigning i antallet af akademikere ansat i den private sektor – særligt efter 2004, selvom tendensen aftog en kende i begyndelsen af finanskrisen.

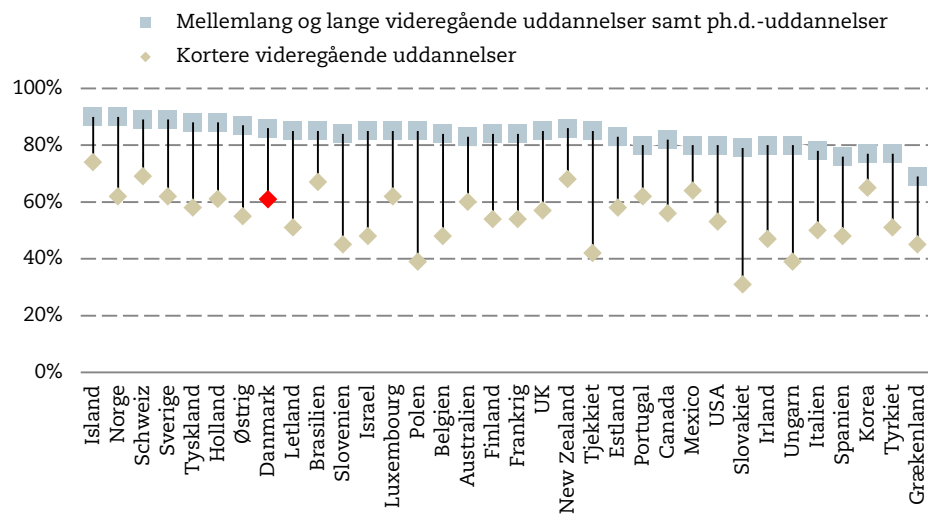
Fig. 19. Udviklingen på arbejdsmarkedet, 2008-2015

Kilde: Akademikernes ledighedsstatistik

Fig. 20. Beskæftigelsesrater for 25-64-årige, 2013

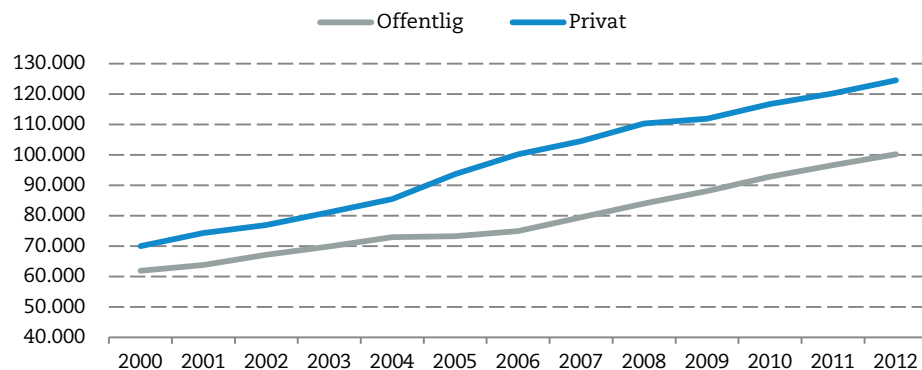

Kilde: Education at a Glance 2014

Tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at akademikere klarer sig bedre end øvrige ansatte i den private sektor. Her er andelen af akademikere i forhold til andre ansatte fortsat stigende.

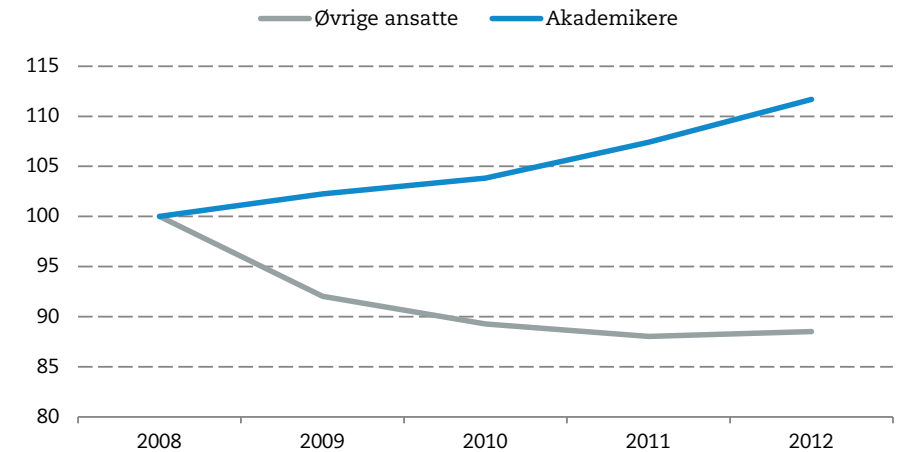
Finanskrisen har ikke ramt alle akademikere lige meget. Det er særligt de nyuddannede kandidater, som har været ramt af besparelserne i både den offentlige og den private sektor.

Fig. 21. Akademikernes beskæftigelse fordelt på sektor, 2000-2012

Kilde: Danmarks Statistik, registerdata med egne beregninger.

Fig. 22. Indekseret udvikling i antal fuldtidsstillinger i den private sektor, 2008-2012

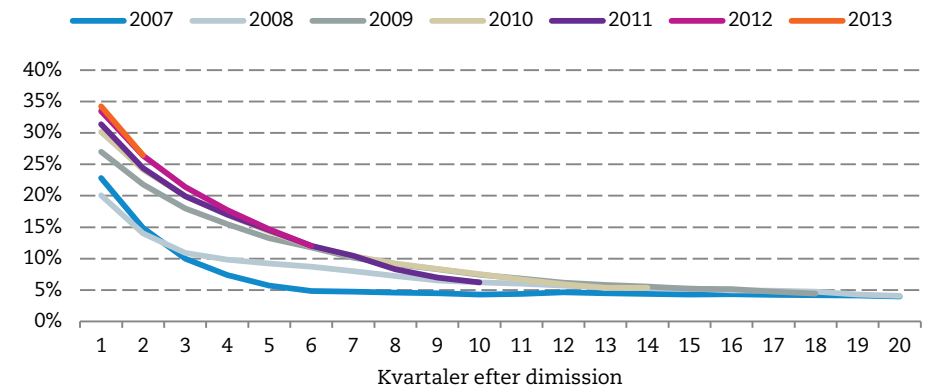

Kilde: DeFactos analyse over tal fra AE-rådet, september 2013

Siden 2008 er ledigheden blandt dimittender steget. Det kan ses på "indfasningskurven" i figur 23, som beskriver ledighedsgraden for dimittenderne for kvartalerne efter deres dimission. I 2007 var indfasningen på arbejdsmarkedet

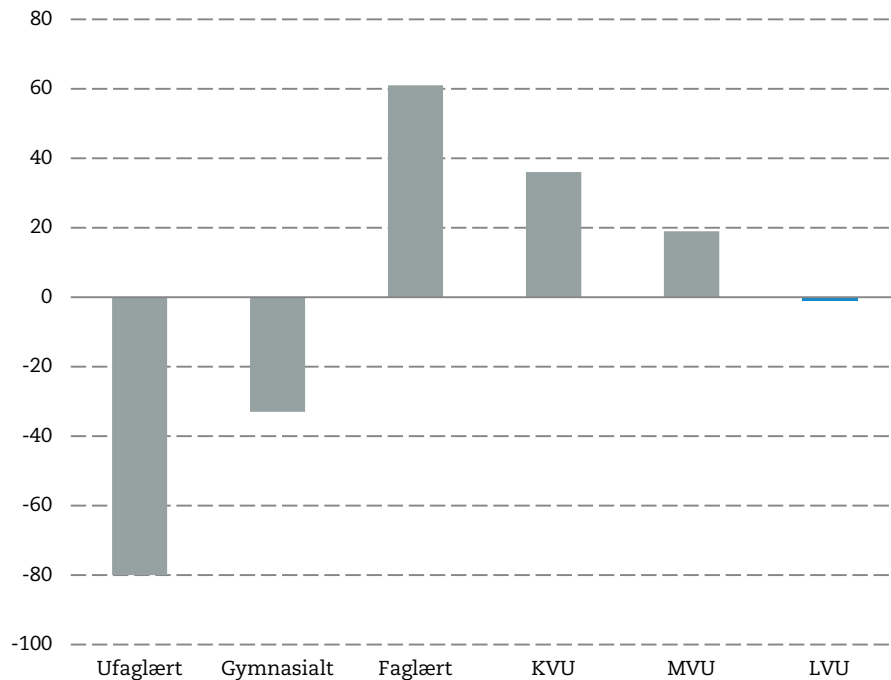
væsentligt hurtigere, og det ses tydeligt, hvordan lavkonjunktoren har betydet en længere indfasning for de efterfølgende årgange, men de ender også på omkring 5% ledighed.

Fig. 23. Udviklingen i ledighedsgraden for kandidatårgangene fra 2007-2013 i hvert kvartal efter dimission

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet

Fig. 24. Mangel på arbejdskraft i 2020, fordelt på uddannelse (i 1000 personer)

Kilde: AE-rådet, 2013: Danmark i krisetid - Velstand kræver uddannelse

Generelt er tendensen, at der bliver et større behov for personer med en videregående uddannelse. Analyser fra for eksempel Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at allerede i 2020 vil der mangle uddannet arbejdskraft, og særligt den private sektor vil efterspørge flere højtuddannede.

Studiemobilitet og internationalisering

Studiemobilitet på tværs af landegrænser har været et stigende fokusområde for mange parter. Et af målene er fx, at danske studerende skal have international erfaring for at øge udbyttet af deres studieforløb og deres arbejdsmarkedsparathed.

Ved sidste opgørelse fra Uddannelses- og Forskningsministeriet var mobilitetsfrekvensen for universiteterne på 27,9% - det vil sige, at 27,9% af en gennemsnitslig årgang af universitetsstuderende var på studieophold i udlandet i løbet af deres studietid. Denne opgørelse kan findes i Uddannelses- og Forskningsministeriets mobilitetsstatistik fra marts 2013.

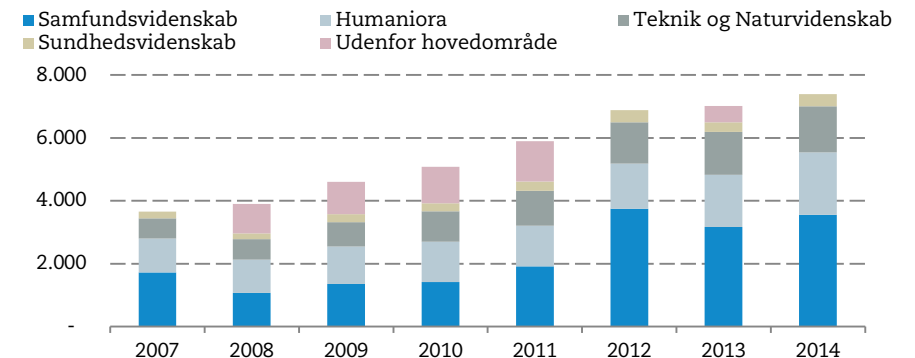
Den udgående studentermobilitet er generelt steget siden 2007. Da var 3.662 studerende på udlandsophold, mens tallet i 2014 var på 7.390 – en stigning på

næsten 102% over 7 år. Næsten halvdelen af de studerende på udlandsophold kom fra samfundsvidenskab – som stod for 48% af den udgående studiemobilitet. Dette skal ses i sammenhæng med, at 36% af samtlige studerende i 2014 var indskrevet på et samfundsvidenskabeligt studie.

Set i forhold til andre videregående uddannelser er universitetsstuderende de mest rejslystne. Ifølge den seneste opgørelse fra Uddannelses- og Forskningsministeriet havde professionsbachelorerne en mobilitetsfrekvens på 7,6% og erhvervsakademiuddannelserne på 4,1%.

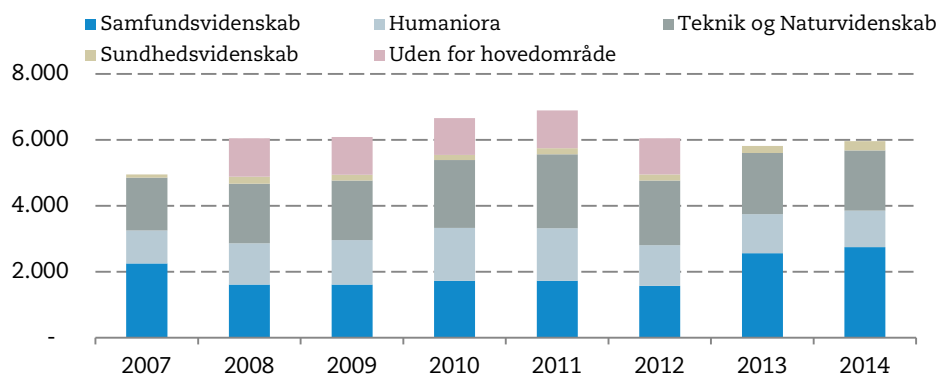
De danske universiteter har traditionelt været populære blandt internationale studerende, men over de sidste tre år er universiteterne blevet mødt med krav om at begrænse den indgående studie-

Fig. 25. Danske udvekslingsstuderende (udgående studiemobilitet) 2014, efter område og uddannelsesniveau

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel H). Kategorien 'udenfor hovedområde' i 2007-11 dækker over studerende på CBS inden for samfundsvidenskab og humaniora. I 2013 dækker den over, at KU ikke fordeler 516 udlandsstipendier på hovedområder

Fig. 26. Indgående studiemobilitet på universiteterne, 2007-2014

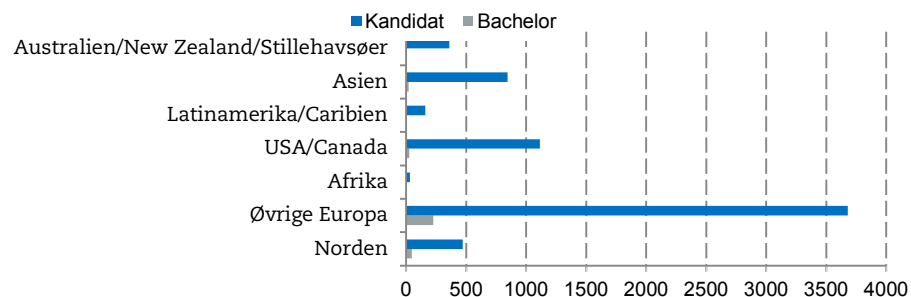
Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel H). Kategorien 'udenfor hovedområde' dækker over studerende på CBS inden for samfundsvidenskab og humaniora. Det er årsagen til faldet på disse hovedområder mellem 2007 og 2008

mobilitet igennem det såkaldte balance-princip. Dette princip indebærer, at der skal være en balance mellem antallet af indgående og udgående udvekslingsstuderende, og princippet havde effekt for første gang i 2012. Det har betydet, at den indgående studiemobilitet over de seneste tre år har været lavere end tidligere. På trods af at den indgående studiemobilitet steg lidt i 2014, er antallet i 2014 lavere end i 2008, hvor den indgående studiemobilitet var på 6.051 studerende.

Lang de fleste udvekslingsstuderende i Danmark kommer for at tage fag på kandidatuddannelserne. I 2014 var over 90% af de udvekslingsstuderende på danske universiteter indskrevet på kandidatuddannelser. Knap to tredjedele af det samlede antal udvekslingsstuderende kom fra Norden og det øvrige Europa.

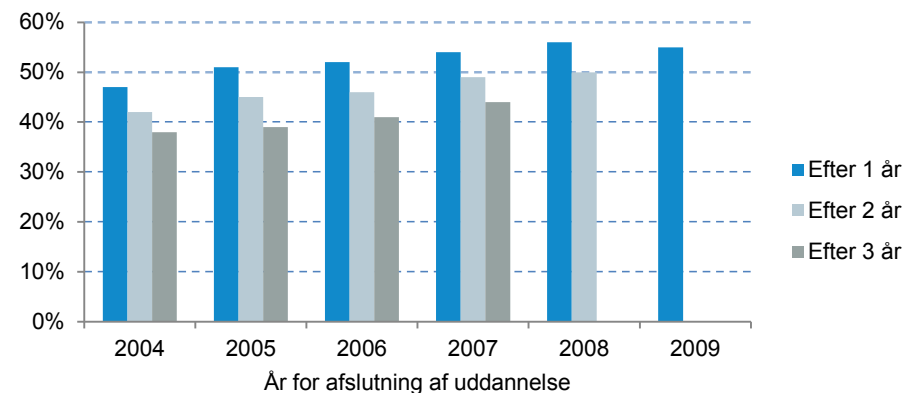
Ligeledes er der en del udenlandske full degree-studerende på de danske kandidatuddannelser. Dette dækker over studerende, der er indskrevet som ordinære studerende ved institutionen.

Fig. 27. Udvekslingsstuderende i Danmark efter område og uddannelsesniveau, 2014

Kilde: Danmarks Statistik

Fig. 28. Andel internationale dimittender som bliver i Danmark efter afsluttet uddannelser (pct.), 2004-2009

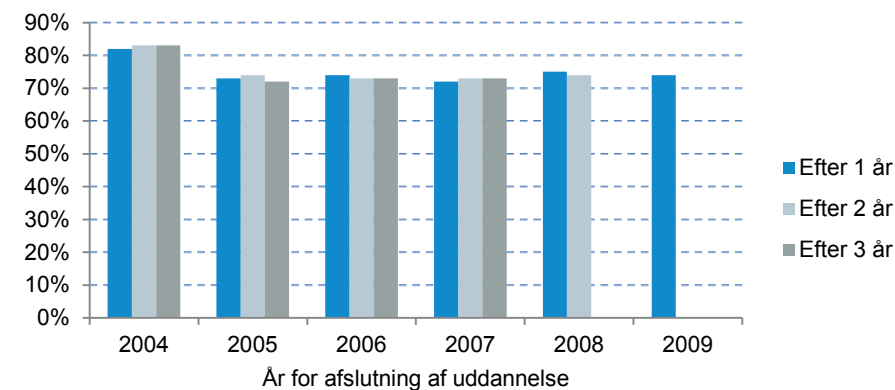

Kilde: Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, 2013

I 2014 blev der optaget 4.372 studerende på kandidatuddannelser i Danmark på baggrund af en bachelor fra udlandet, hvilket svarer til 13,8% af det samlede optag – heri medregnes dog også danske studerende, som har taget en bachelor i udlandet. Tilsvarende blev 6,4% af de studerende på bacheloruddannelser i Danmark optaget på baggrund af en adgangsgivende eksamen fra udlandet.

Udviklingen i internationale dimittender som er blevet i Danmark har fra 2004-2009 har været svagt stigende. 55% af de internationale dimittender, som afsluttede deres uddannelse i 2009, var stadig i Danmark et år efter. Endvidere var 74% af internationale dimittender fra 2009 som blev i Danmark, i beskæftigelse efter et år.

Fig. 29. Andel internationale dimittender i beskæftigelse af de, som bliver i Danmark efter afsluttet uddannelse (pct., afrundet), 2004-2009

Kilde: Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, 2013

Økonomi og personale

Indtægter

Universiteternes indtægter kan opdeles i seks kategorier:

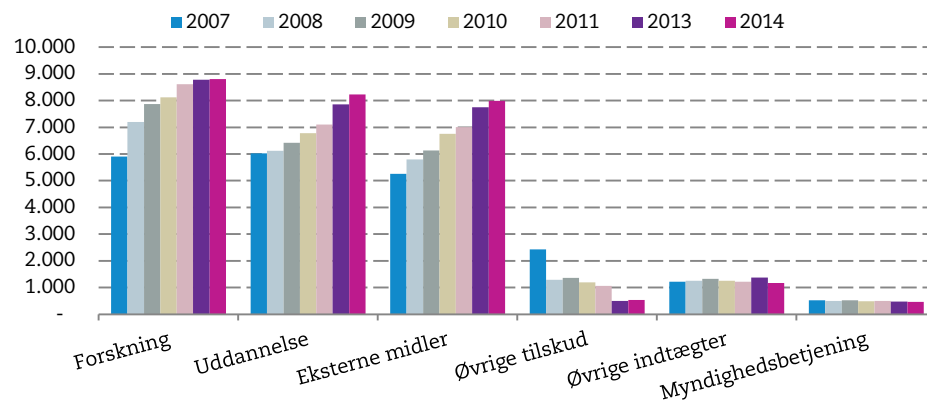
- **Forskning:** Basistilskud samt direkte bevillinger til universiteterne
- **Uddannelse:** Hovedsageligt taxamertilskud til heltids- og deltidsuddannelse
- **Eksterne midler:** Hovedsageligt tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed, fx fra de danske forskningsråd og private kilder
- **Myndighedsbetjening:** Tilskud til forskningsbaseret myndighedsbetjening
- **Øvrige tilskud:** Tilskud til bl.a. museer, biblioteker, samlinger, haver mv.
- **Øvrige indtægter:** Finansielle indtægter, lejeindtægter, mindre supplerende virksomhed mv.

Universiteternes samlede indtægter var i 2014 på 27,2 milliarder.

Universiteterne finansieres hovedsagligt af offentlige midler. I 2014 udgjorde de direkte offentlige tilskud til uddannelse og forskning 63% af universitetssektorens samlede indtægter. Herudover blev de eksterne midler til forskning, svarende til 29% af de samlede indtægter i 2014, vundet i konkurrence med andre forskningsinstitutioner. Disse midler stammer fra bl.a. private virksomheder, de danske forskningsråd og EU's forskningsprogrammer. Indtægter til forskning fra offentlige og private kilder udgjorde i 2014 små 62% af universiteternes samlede indtægter.

Af figur 30 fremgår det, at de tre store indtægtskategorier er steget jævnt siden 2007. Stigningen i indtægterne for

Fig. 30. Universiteternes indtægter i mio. kr., opgjort i faste priser, 2007-2014

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel A)

uddannelse afspejler først og fremmest en øget aktivitet – det vil sige flere aktive studerende, der optjener ECTS-point, hvilket udløser taxameterbevillinger til universiteterne.

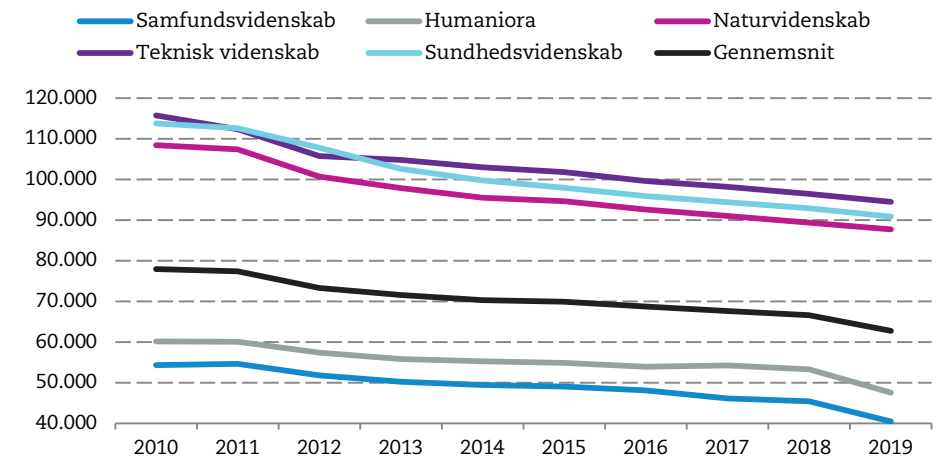
Aktivitetsstigningen dækker dog over, at universiteterne i praksis oplever et fald i taxamertilskuddene for den enkelte studerende, altså at enhedsbevillingerne per studenterårsværk er aftagende.

Fremadrettet står universiteterne som sektor dog overfor et fald i en række af indtægterne. I forslaget til finanslov 2016 er der indarbejdet en årlig 2%-besparelse på de statslige uddannelsesbevillinger. Derudover indebærer forslaget til finanslov et fald i forskningsbevillingerne på 1,4 mia.

Figur 31 viser, at bevillingen for hver studerende, der gennemfører fag på universiteterne svarende til 60 ECTS-point, er faldet 10,4% på 5 år. Mens den gennemsnitlige enhedsbevilling i 2010 var på kr. 77.958, er den i 2015 faldet til kr. 69.884, når man tager højde for prisudviklinger. Det yderligere dyk i enhedsbevillingerne for samfundsvidenskab og humaniora i 2019 skyldes, at et hidtidigt løft af det laveste taxameter i forslaget til finanslov for 2016 kun er forlænget til og med 2018.

Faldet i enhedsbevillingerne er til dels sket fordi en omstillingsreserve, finansieret igennem en underregulering af taxametrene, er gået til at finansiere den øgede studieaktivitet på universiteterne. Det har betydet en de facto nedsættelse af enhedsbevillingerne,

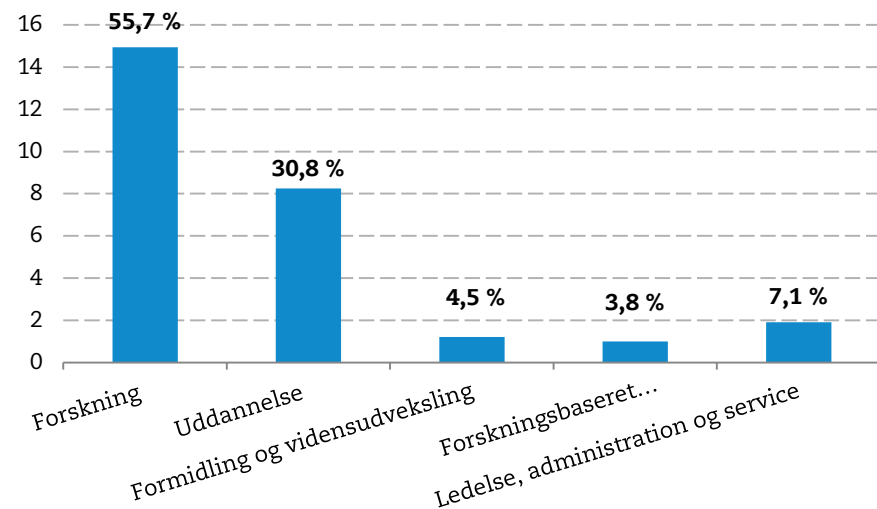
Fig. 31. Enhedsbevillinger³ pr. studenterårsværk i kr.

Kilde: Forslag til finanslov 2016 og egne beregninger

³ Enhedsbevillingerne er et udtryk for de samlede bevillinger til uddannelse (taxamertilskud, færdiggørelsesbonus og en række mindre poster) per studenterårsværk. De gennemsnitlige enhedsbevillinger på tværs af sektoren fremgår af Forslag til Finanslov 2016 § 19.22.

Fig. 32. Omkostninger fordelt på formål i mia. kr., 2014

Kilde: Universiteternes indberetninger til Uddannelsesministeriet

eftersom en stigende aktivitet er blevet finansieret ved at nedsætte taksterne for alle. Derudover blev der i 2012 indført administrative besparelser på heltidsuddannelse, som fuldt indfaset koster 260 mill. kr. om året.

Omkostninger

Udgiftssiden fordeler sig, som det kan ses på figur 32. Hvert år indberetter universiteterne årets omkostninger fordelt på fem hovedformål til Uddannelsesministeriet: 1) uddannelse, 2) forskning, 3) formidling og vidensudveksling, 4) forskningsbaseret myndighedsbetjening og 5) generel ledelse, administration og service. De samlede udgifter beløb sig til kr. 27,3 mia. i 2014.

Da opgørelsesmetoden for udgifter blev ændret i 2012, er det endnu ikke meningsfuldt at vise fordelingen af

omkostninger over tid. Dog kan der knyttes nogle enkelte kommentarer hertil.

Langt størstedelen af universiteternes omkostninger går til aktiviteter inden for forskning og uddannelse. I 2014 gik 23,2 mia. kr. til disse formål, hvilket svarer til 86,4% af de samlede omkostninger. Det er udtryk for en mindre stigning i forhold til 2012. Udgifter til generel ledelse, administration og service er faldet til 7,1% af omkostningerne i 2014. I 2012 udgjorde de 8%.

Det skal bemærkes, at de formålsfordelte omkostninger ikke kan sammenholdes med universiteternes indtægter, da der fx ikke gives særskilte tilskud til bygningsdrift eller generel ledelse og administration. Samtidig er der modregnet lejeindtægter og refusioner vedr. bygningsvedligehold i omkostningsop-

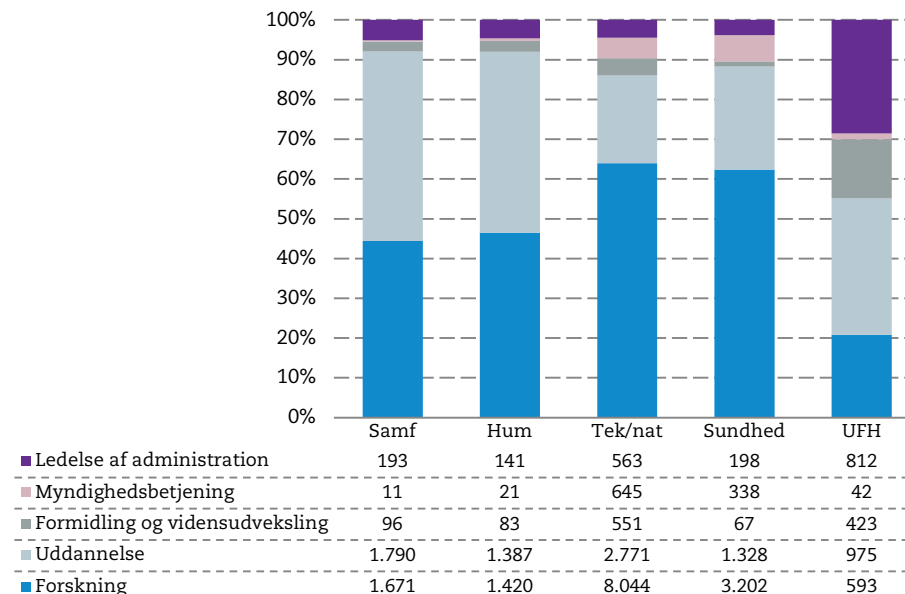
gørelsen, så den er ikke direkte sammenlignelig med indtægtssiden.

over fællesomkostninger til bygninger og administration.

Figur 33 fordeler omkostningerne på hovedområder, og viser at de såkaldt 'våde' områder trækker flest ressourcer. Udgifter til sundhedsvidenskab, naturvidenskab og teknik udgør knap 65% af de samlede omkostninger, og de såkaldt 'tørre' samfundsvidenskabelige og humanistiske områder udgør 25%. Den resterende del er opgjort udenfor hovedområde (UFH), og dækker hovedsagligt

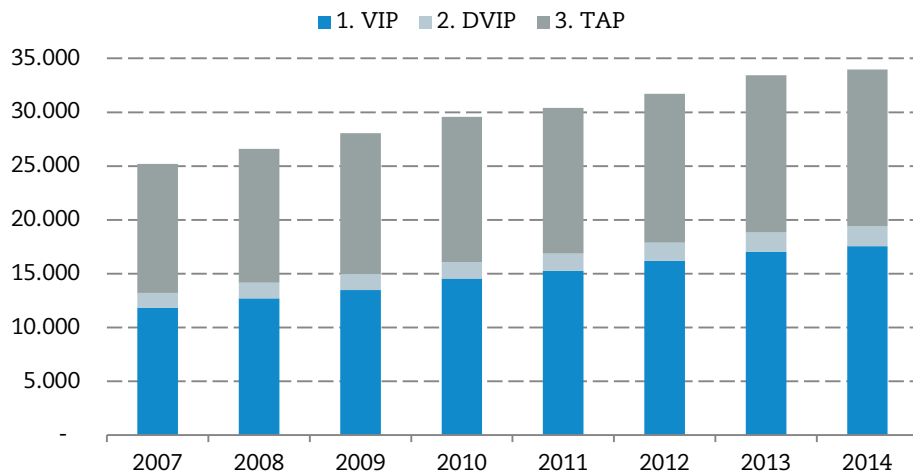
Indenfor de tørre områder svarer de samlede uddannelsesudgifter omtrent til de samlede udgifter til forskning. På de våde områder er det særligt forskningen, der fylder. Samlet set trækker de våde områder godt 75% af forskningsomkostningerne i sektoren, og teknisk og naturvidenskab står for størstedelen heraf.

Fig. 33. Omkostninger fordelt på formål og hovedområde i mio. kr., 2014

Kilde: Universiteternes indberetninger til Uddannelsesministeriet

Fig. 34. Udviklingen i universiteternes personaleårsværk, 2007-2014

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel C) - ét årsværk svarer til 1924 timer.

Figur 33 viser derudover, at størstedelen af den forskningsbaserede myndighedsbetjening foregår på de våde områder.

Personale

De universitetsansatte kan overordnet op i tre grupper:

- 'VIP' er det fuldtidsansatte, videnskabelige personale, dvs. forskere og undervisere. Kategorien dækker fx ph.d.-stipendiater, postdoc., adjunkter, lektorer og professorer. Kategorien udgør lidt over halvdelen af universiteternes samlede årsværk, svarende til 17.549 fuldtidsansatte forskere i 2014.
- 'DVIP' er det deltidsansatte, videnskabelige personale, fx eksterne lektorer, undervisningsassistenter mv. Denne kategori udgør ca. 5% af

universiteternes samlede årsværk.

- 'TAP' er det tekniske og administrative personale, som bl.a. udgøres af laboranter, studievejledere, økonomimedarbejdere mv. Denne kategori udgør omkring 43% af universiteternes samlede årsværk.

Antallet af ansatte på universiteterne måles i årsværk, dvs. en ansættelsesvarighed svarende til ét års fuldtidsansættelse, altså 1924 arbejdstimer. I alt er antallet af årsværk steget fra 25.207 i 2007 til 33.965 i 2014, hovedsageligt med en stigning indenfor VIP.

Det ligger i forlængelse af aktivitetsstigningerne på uddannelses- og forskningsfronten. Siden 2007 er antallet af VIP-årsværk steget med 5707 årsværk, hvilket er en stigning på over 48%, mens antallet af TAP-årsværk i samme tidsrum er steget med 21,5% heraf et mindre

fald fra 2013 til 2014. Størstedelen af tilvæksten af universitetssektorens personale, svarende til 65,2% af den samlede tilvækst, er sket inden for gruppen af fuldtidsansatte forskere (VIP) som udfører selve forskningen og den forskningsbaserede undervisning.

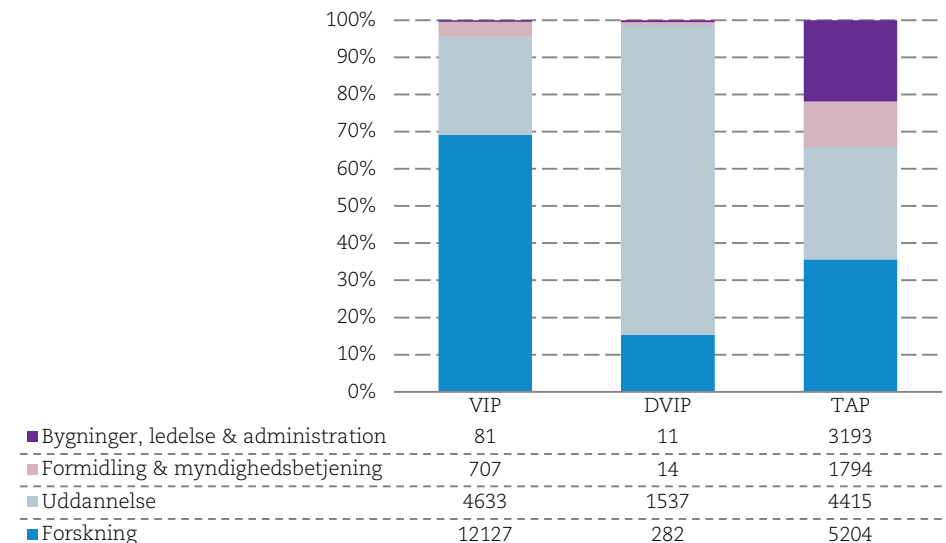
Ved at fordele universitetspersonalets indsats i seks faglige formål, viser Universiteternes Statistiske Beredskab, hvordan universiteternes aktiviteter understøttes af personalesiden.

I figur 35 er videnformidling og myndighedsbetjening slået sammen, og ligeledes er bygningsdrift slået sammen med generel ledelse og administration, da der henføres relativt få årsværk til disse formål.

Figuren viser, at det fuldtidsvidenskabelige personale næsten udelukkende beskæftiger sig med forskning og uddannelse, mens det deltidsvidenskabelige personale (DVIP) hovedsageligt varetager uddannelse og undervisning. Indsatsen for det tekniske og administrative personale (TAP) fordeler sig mere ligeligt, da 22% af gruppens årsværk henføres til bygninger, ledelse og administration. Dog ses også her en overvægt indenfor uddannelse og forskning.

Ud af de samlede personaleårsværk henføres 52% til forskning, 31% til undervisning, 9,7% til bygninger, ledelse & administration og 7,4% til formidling og myndighedsbetjening.

Fig. 35. Universiteternes formålsfordelte personaleårsværk i 2014

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel C)

Danske Universiteter er de otte danske universiteters interesseorganisation. På Danske Universiteters hjemmeside www.dkuni.dk finder man Universiteternes Statistiske Beredskab, samt en elektronisk udgave af "Tal om de danske universiteter 2015" samt den tilsvarende publikation fra tidligere år.

Ved eventuelle spørgsmål kan rettes henvendelse til Danske Universiteters sekretariat:

Danske Universiteter
Fiolstræde 44, 1.th.
1171 København K
Tel. +45 33 36 98 00
E-mail: dkuni@dkuni.dk
www.dkuni.dk

Du kan læse mere om de otte danske universiteter på nedenstående hjemmesider:

Københavns Universitet
www.ku.dk

Aarhus Universitet
www.au.dk

Syddansk Universitet
www.sdu.dk

Roskilde Universitet
www.ruc.dk

Aalborg Universitet
www.aau.dk

Danmarks Tekniske Universitet
www.dtu.dk

Copenhagen Business School
www.cbs.dk

IT-Universitetet I København
www.itu.dk

